

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 czerwca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Michał Laskowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Małgorzata Gierszon

SSN Dariusz Kala

Protokolant Patrycja Kotlarska

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Jerzego Engelkinga,

w sprawie **S. N., M. Ś.**

skazanych z art. 177 § 2 k.k. w zw. z art. 178 § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 14 czerwca 2023 r.,

kasacji wniesionych przez obrońców skazanych

od wyroku Sądu Okręgowego w Suwałkach

z dnia 8 grudnia 2022 r., sygn. akt II Ka 128/22,

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w Suwałkach

z dnia 26 stycznia 2022 r., sygn. akt II K 1242/20,

uchyla zaskarżony wyrok w części utrzymującej w mocy wyrok Sądu Rejonowego w Suwałkach oraz w części obejmującej punkty I. 1, 3, 4, 5 i 6 zaskarżonego wyroku i przekazuje sprawę w tym zakresie Sądowi Okręgowemu w Suwałkach do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Suwałkach z dnia 26 stycznia 2022 r., sygn. akt II K 1242/20, uznano S. N. za winnego tego, że w dniu 9 lutego 2020 r., około godz. 14.00 w miejscowości P., gm. [...], kierując samochodem marki B. o nr rej. [...], jadąc drogą publiczną nr [...] w kierunku zachodnim, na łuku drogi w lewo, umyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu lądowym i nieumyślnie spowodował wypadek drogowy w ten sposób, że mając 0,87 miligrama alkoholu na jeden litr wydychanego powietrza, z tendencją spadkową do 0,84 miligrama alkoholu na jeden litr wydychanego powietrza, a więc znajdując się w stanie nietrzeźwości, nie zachował należytej ostrożności oraz nie dostosował prędkości jazdy do warunków drogowych i ukształtowania przebiegu drogi, w wyniku czego stracił panowanie nad pojazdem, zjechał na chodnik po prawej stronie jezdni, a następnie na teren za chodnikiem, po czym prowadzony przez niego samochód uderzył w drzewo, w wyniku czego przewrócił się na dach, a pasażer znajdujący się w pojeździe K.M. wypadł z samochodu i został nim przygnieciony wskutek czego doprowadził do jego śmierci na miejscu zdarzenia, to jest za winnego przestępstwa z art. 177 § 2 kk w zw. z art. 178 § 1 kk i za przestępstwo wymierzono mu karę 4 lat pozbawienia wolności.

Tym samym wyrokiem Sąd Rejonowy uznał S. N. za winnego tego, że W dniu 9 lutego 2020 r., około godz. 14.00 w miejscowości P. gm. [...], na drodze nr [...] kierował w ruchu lądowym samochodem marki B. o nr rej. [...] mając 0,87 miligrama alkoholu na jeden litr wydychanego powietrza, z tendencją spadkową do 0,84 miligrama alkoholu na jeden litr wydychanego powietrza, a więc znajdując się w stanie nietrzeźwości, to jest za winnego przestępstwa z art. 178a § 1 kk i za przestępstwo to wymierzył mu karę 4 miesięcy pozbawienia wolności.

Sąd połączył orzeczone kary i wymierzył S. N. karę łączną 4 lat pozbawienia wolności, a ponadto łączny dożywotni zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych. Orzeczono ponadto świadczenie pieniężne na cel społeczny i nawiązki na rzecz pokrzywdzonych.

Tym samym wyrokiem Sąd Rejonowy w Suwałkach uznał M. Ś. za winnego tego, że w dniu 9 lutego 2020 r. około godziny 13:30 na terenie gminy [...] znajdując się w stanie nietrzeźwości - mając 0,55 miligrama alkoholu na jeden litr wydychanego

powietrza - umyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu lądowym w ten sposób, iż jako właściciel i dysponent samochodu osobowego marki B. o nr rej. [...] udostępnił go S.N., wiedząc o tym, że ten znajduje się w stanie nietrzeźwości i nieumyślnie spowodował wypadek drogowy w ten sposób, że udostępnił S. N. ww. samochód, w konsekwencji czego S. N. umyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu lądowym w ten sposób, że mając 0,87 miligrama alkoholu na jeden litr wydychanego powietrza, z tendencją spadkową do 0,84 miligrama alkoholu na jeden litr wydychanego powietrza, a więc znajdując się w stanie nietrzeźwości, nieumyślnie nie zachował należytej ostrożności oraz nie dostosował prędkości jazdy do warunków drogowych i ukształtowania przebiegu drogi, w wyniku czego stracił panowanie nad pojazdem, zjechał na chodnik po prawej stronie jezdni, a następnie na teren za chodnikiem po czym prowadzony przez niego samochód uderzył w drzewo w wyniku czego przewrócił się na dach, a pasażer znajdujący się w pojeździe K. M. wypadł z samochodu i został nim przygnieciony wskutek czego doprowadził do jego śmierci na miejscu zdarzenia, to jest za winnego przestępstwa z art. 177 § 2 k.k. w zw. z art. 178 § 1 k.k. i za przestępstwo to wymierzył mu karę 2 lat pozbawienia wolności.

Ponadto M. Ś. uznany został za winnego tego, że w dniu 9 lutego 2020 r. między godziną około 6.00 a 7.00 na odcinku drogi z miejscowości P., gm. [...] do miejscowości O., gm. [...]1 kierował samochodem marki B. o nr rej. [...] mając stężenie alkoholu etylowego we krwi nie mniejsze niż 2,6 promila, czyli znajdując się w stanie nietrzeźwości, to jest za winnego przestępstwa z art. 178a § 1 k.k., za co skazano go na karę 4 miesięcy pozbawienia wolności.

Sąd orzekł wobec M. Ś. karę łączną 2 lat i 1 miesiąca pozbawienia wolności, a ponadto łączny zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 8 lat. Orzeczono ponadto świadczenie pieniężne na cel społeczny i nawiązki na rzecz pokrzywdzonych.

Wyrok powyższy zaskarżyli prokurator w części dotyczącej kary na niekorzyść obu oskarżonych oraz obrońcy S. N. i M. Ś.

W apelacji obrońcy S. N., który zaskarżył wyrok w całości, sformułowało 12 rozbudowanych zarzutów obraży szeregu przepisów postępowania i błędów w

ustaleniach faktycznych. obrońca wniosł także o przeprowadzenie na podstawie art. 427 § 3 k.p.k. uzupełniającego postępowania dowodowego. W apelacji wniesiono o zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie oskarżonego od zarzucanego mu czynu, a ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Obrońca M. Ś., zaskarżając wyrok w całości zarzucił mu obrazę przepisów postępowania, obrazę prawa materialnego i błędy w ustaleniach faktycznych. W apelacji tej zawarto 9 rozbudowanych zarzutów. Także ten obrońca wniosł o o zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie oskarżonego od zarzucanego mu czynu, a ewentualnie o zmianę zaskarżonego wyroku i wymierzenie oskarżonemu łagodniejszej kary w granicach określonych w art. 37b k.k. lub wymierzenie jedynie kary grzywny lub kary ograniczenia wolności.

Po rozpoznaniu apelacji prokuratora i obrońców oskarżonych, Sąd Okręgowy w Suwałkach, wyrokiem z dnia 8 grudnia 2022 r., sygn. akt II Ka 128/22, zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

- przy zastosowaniu art. 37b kk złagodził orzeczoną wobec oskarżonego M. Ś. karę i orzekł wobec niego karę 6 miesięcy pozbawienia wolności i karę 2 lat ograniczenia wolności polegającą na nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze godzin w stosunku miesięcznym;
- uchylił punkt wyroku, w którym skazano M. Ś. za przestępstwo z art. 178a § 1 k.k. i uniewinnił go od popełnienia zarzucanego mu czynu;
- uchylił punkty wyroku dotyczące czynu z art. 178a § 1 k.k. i orzeczenia związane z wymierzeniem kary łącznej i łącznego środka karnego;
- zmienił orzeczenia dotyczące zaliczenia okresu dotychczasowego rzeczywistego pozbawienia wolności oraz okresu zatrzymania prawa jazdy;
- zmienił wyrok w ten sposób, że kwoty zasądzone pierwotnie na rzecz zmarłego po wydaniu wyroku oskarżyciela posiłkowego T. M. zasądził na rzecz jego spadkobierców.

W pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymany został w mocy.

Kasacje od tego wyroku wnieśli obrońcy skazanych.

Obrońca M.N. zaskarżył wyrok w części dotyczącej tego skazanego w całości i zarzucił:

1. rażące naruszenie 433 § 2 KPK i art. 457 § 3 KPK poprzez:

1. „całkowite pominięcie zarzutu apelacyjnego podniesionego w pkt. II.4. *petitum apelacji*, zarzucającego Sądowi I instancji błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia polegający na dowolnym ustaleniu, że wysłanie przez M.Ś. wiadomości SMS o godzinie 13:45, w dniu 9 lutego 2020 r., do M. M. wykluczało prowadzenie przez niego pojazdu o godzinie 13:55 i oparcie przez Sąd II instancji swojego rozstrzygnięcia również na tym błędnym ustaleniu bez rozważenia tego zarzutu apelacyjnego,
2. niepełne i nierzetelne rozważenie i ustosunkowanie się do zarzutów apelacyjnych sformułowanych w pkt. II.5.-II.7. *petitum apelacji*, które koncentrowały się na dokonaniu przez Sąd I instancji błędnych ustaleń faktycznych na podstawie dowodu w postaci *Sprawozdania z badania genetycznego z dnia 30 kwietnia 2020 r. sporządzonego przez Uniwersytet w B. Zakład Medycyny Sądowej* oraz na pominięciu faktów wynikających z dowodów wymienionych w zarzutach z pkt. II.6.-II.7. *petitum apelacji* i oparcie przez Sąd II instancji swojego rozstrzygnięcia również na tak błędnie ustalonym stanie faktycznym,
3. całkowite pominięcie zarzutów apelacyjnych podniesionych w pkt. II.8.-II.9. *petitum apelacji*, zarzucających Sądowi I instancji błędy w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia polegające na (i) pominięciu, że z dowodów wymienionych w tych zarzutach jednoznacznie wynikało, że M. Ś. jako pierwszy wydostał się z pojazdu, zaś S. N. wydostał się z pojazdu jako drugi, a obaj wydostali się przez to samo okno w drzwiach przednich kierowcy, co wskazywało na to, że to M. Ś. prowadził pojazd oraz na (ii) pominięciu że M. Ś. bezpośrednio przed wypadkiem podróżował obok okna opuszczonego do połowy, zaś oknem opuszczonym do

połowy było okno od strony kierowcy, nie zaś od strony pasażera, co również wskazywało na to, że to M. Ś. prowadził pojazd, a brak rozważenia tych zarzutów skutkowało brakiem instancyjnej kontroli zaskarżonego Wyroku,

4. całkowite pominięcie zarzutów apelacyjnych podniesionych w pkt. II.10. i 11.11. *petitum* apelacji, które koncentrowały się wokół braków postępowania dowodowego przeprowadzonego przez Sąd I instancji i brak jakiegokolwiek rozważenia tych zarzutów, w tym brak wskazania przez Sąd II instancji z jakich względów uznał on, że brak przeprowadzenia przez Sąd I instancji dowodów wymienionych w zarzutach apelacyjnych z pkt. 11.10. i 11.11. *petitum* apelacji nie stanowił naruszenia art. 167 KPK w zw. z art. 170 § 1 pkt 2), 3) i 5) KPK, a brak rozważenia tych zarzutów skutkowało brakiem instancyjnej kontroli zaskarżonego Wyroku.
5. rażące naruszenie art. 452 § 3 KPK, poprzez oddalenie: (i) wniosków dowodowych sformułowanych w pkt. III.1.-III.3. *petitum* apelacji (tj. wniosku o przeprowadzenie dowodu z wydruku księgi wieczystej numer (...) dla ustalenia położenia i właściciela działki z której pojazd marki B. o nr rej. (...) rozpoczął w dniu 9 lutego 2020 r. jazdę bezpośrednio poprzedzającą wypadek; dowodu z Opinii Nr (...) sporządzonej przez dr inż. P. K., dla ustalenia faktu, że osobą kierującą pojazdem marki B. o nr rej. (...), podczas wypadku, był M. Ś., zaś kierującym nie był S. N.; dowodu z multidyscyplinarnej opinii biegłych zmierzającej do ustalenia osoby kierującej pojazdem, uwzględniającej najnowszy dorobek naukowy w tej dziedzinie - interdyscyplinarne ustalenie osoby kierującej z zastosowaniem modelu wielobryłowego, śladów DNA, śladów butów, śladów utrwalonych na pasach bezpieczeństwa), (ii) wniosków dowodowych sformułowanych na rozprawie w dniu 6 października 2022 r., (tj. dowodu z opinii Instytutu Ekspertyz Sądowych im. prof. dr. J. Z. w K. lub innego wskazanego przez Sąd II instancji instytutu

lub interdyscyplinarnego zespołu biegłych, na okoliczność ustalenia osoby kierującej pojazdem marki B. o numerze rejestracyjnym (...), w chwili wypadku dnia 9 lutego 2020 roku w oparciu o cały zgromadzony w przedmiotowej sprawie materiał dowodowy; prywatnej opinii sporządzonej przez mgr. Ł. G.), pomimo że: (a) okoliczności mające być udowodnione tymi dowodami miały istotne znaczenie dla ustalenia czy S. N. popełnił zarzucany mu czyn, (b) przeprowadzenie tych dowodów zmierzało do konwalidowania braków postępowania dowodowego przeprowadzonego przed Sądem I instancji, (c) sam Sąd II instancji w uzasadnieniu zaskarżonego Wyroku podkreślił konieczność wywołania innych niż depozycje oskarżonych, rzetelnych i obiektywnych dowodów, a naruszenie to miało istotny wpływ na wynik sprawy;

6. rażące naruszenie art. 5 § 2 KPK poprzez niepowzięcie przez Sąd II instancji uzasadnionych wątpliwości co do tego czy pojazdem w chwili wypadku kierował S. N., czy M. Ś., i nie rozstrzygnięcie takich wątpliwości na korzyść oskarżonego S. N., pomimo że na takie wątpliwości wskazuje ocena całokształtu materiału dowodowego, co mogło mieć wpływ na treść orzeczenia poprzez dokonanie błędnych ustaleń faktycznych w zakresie popełnienia przez oskarżonego S. N. zarzucanego mu czynu,

7. rażące naruszenie art. 42a § 3, § 4, § 5 i § 6 pkt 4) Ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych poprzez niezawiadomienie Skarżącego i jego obrońcy o składzie Sądu wyznaczonego do rozpoznania złożonego na rozprawie w dniu 14 października 2022 r. wniosku o wyłączenie Sędziego M. R., Sędziego T. U. oraz Sędzi K. W., poprzez co uniemożliwiono Skarżącemu złożenia wniosku, o którym mowa w art. 42a § 4 i § 5, co miało istotny wpływ na treść Wyroku bowiem w jego wydaniu brali udział Sędziowie co o których zachodziły podstawy ich wyłączenia na mocy art. 41 § 1 KPK, a wniosek o ich wyłączenie nie został prawidłowo rozpoznany."

Obrońca S. N. wniósł o:

1. uchylenie zaskarżonego wyroku w części utrzymującej w mocy wyrok Sądu Rejonowego w Suwałkach z dnia 26 stycznia 2022 r.

i przekazanie sprawy w powyższym zakresie do ponownego rozpoznania sądowi odwoławczemu,

2. ewentualnie - na wypadek uznania, że konieczne jest przeprowadzenie na nowo przewodu w całości co do czynów zarzucanych S. N. o uchylenie zaskarżonego wyroku, jak również o uchylenie wyroku Sądu Rejonowego w Suwałkach z dnia 26 stycznia 2022 r. i przekazanie sprawy w powyższym zakresie do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji.

Obrońca M. Ś. zaskarżył wyrok Sądu Okręgowego w Suwałkach w części, w której uznano winę oskarżonego i wymierzono mu kary i orzeczono środki karne i zarzucił wyrokowi:

I. „rażące naruszenie prawa tj.: przepisów postępowania mające istotny wpływ na treść orzeczenia tj.: art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k. i art. 4 k.p.k. poprzez nierozważenie przez Sąd odwoławczy w sposób wnikliwy, wszechstronny i wyczerpujący apelacyjnych zarzutów obraży prawa procesowego oraz błędów w ustaleniach faktycznych albowiem:

1. Sąd drugiej instancji w zakresie strony podmiotowej nie wskazał rzetelnie w oparciu o które dowody ustalił, że M. Ś. „godził się” na popełnienie przestępstwa wypadku w ruchu drogowym przez S.N. stwierdzając jedynie że: *„Brak wymaganej reakcji oskarżonego oznaczał, że choć może „nie chciał” (w znaczeniu aktywnej woli i pragnienia takiego działania) aby oskarżony S. N. prowadził pojazd, to godził się na to, pomimo iż co najmniej powinien przewidzieć skutki swojej akceptacji tego stanu rzeczy”*,

podczas gdy w zarzutach apelacji szczegółowo wskazywano, iż z materiału dowodowego zgromadzonego w aktach sprawy wynika, że M. Ś. nie chciał i nie godził się aby udostępnić pojazd S. N. w ruchu drogowym, albowiem z

wyjaśnień oskarżonego złożonych na rozprawie 17 stycznia 2022 r. wynika, że nie wydał drugiemu skazanemu kluczyków od samochodu, pojazd znajdował się na prywatnej działce rodziców gdzie nie odbywał się ruch drogowy i w chwili, gdy wbrew woli podsądnego S. N. usiadł na fotelu kierowcy pojazdu, to M. Ś. reagował mówiąc aby S. N. zatrzymał pojazd, zaś w sprawie nie ma innych dowodów z których wynikałoby, że M.Ś. chciał lub godził się na popełnienie przestępstwa wypadku w ruchu drogowym w stanie nietrzeźwości przez S. N., przez co stwierdzenie Sądu odwoławczego, że podsądny *„(...)choć może nie chciał ale godził się”* świadczą o wybiórczym, arbitralnym i nierzetelnym odniesieniu się do podniesionych zarzutów w apelacji;

2. Sąd drugiej instancji pomimo zarzutów podniesionych w apelacji nie wyjaśnił rzetelnie jaki był związek przyczynowy pomiędzy zachowaniem M. Ś. a skutkiem zachowania S. N. polegającym na spowodowaniu śmiertelnego wypadku, w szczególności, że w opinii biegłych sądowych powołanych na okoliczność ustalenia *„jaka była bezpośrednia przyczyna zaistnienia wypadku drogowego”* biegli sądowi stwierdzili iż: *„(...) Akta sprawy nie zawierają informacji wskazujących aby na zaistnienie i przebieg wypadku mieli wpływ inni uczestnicy ruchu lub jakiekolwiek inne czynniki zewnętrzne. Stwierdzono, że pojazd stracił stateczność kierunkową pojazdu ze względu na sposób realizacji jazdy przez kierującego tym pojazdem. Mogło to być np. gwałtowna zmiana kierunku ruchu (np, dynamiczny ruch kierownicą w celu powrotu na właściwy pas ruchu), co skutkowało tym, że Sąd nie rozpoznał wyczerpująco sprawy w postępowaniu odwoławczym i nie podał w oparciu o jakie dowody uznał że zachodzi bezpośredni związek przyczynowy pomiędzy zachowaniem oskarżonego a skutkiem zdarzenia spowodowanym przez S. N.;*

ewentualnie z ostrożności procesowej na wypadek nieuwzględnienia powyższych zarzutów podaję jak następuje:

II. rażąco naruszenie prawa tj.: obrazę prawa materialnego art. 177 § 2 k.k. w zw. z art. 178 § 1 k.k. poprzez jego błędną wykładnię i przyjęcie przez Sąd odwoławczy, że M. Ś. zgodnie z teorią „sprawstwa rozszerzonego” swoim zachowaniem wyczerpał

znamiona zarzucanego czynu albowiem M. Ś. udostępniając w stanie nietrzeźwości pojazd drugiemu skazanemu w stanie nietrzeźwości tj. S. N. spowodował wypadek drogowy w którym poniósł śmierć pokrzywdzony K.M., gdyż jak stwierdził Sąd Okręgowy w Suwałkach, (...) *pomimo podobnych okoliczności obciążających w stosunku do oskarżonego M. Ś., nie sposób jego odpowiedzialności zrównać z oskarżonym, którego działanie bezpośrednio doprowadziło do śmierci K. M., w przeciwieństwie do pośredniego związku przyczynowego z tym skutkiem wynikającego z zachowania oskarżonego M.Ś.*”, podczas gdy zgodnie z teorią obiektywnego przypisania skutku to dla przyjęcia odpowiedzialności karnej wobec M. Ś. za czyn z art. 177 § 2 kk w zw. z art. 178 § 1 kk powinien występować „bezpośredni związek przyczynowy” pomiędzy zachowaniem a skutkiem a nie „pośredni związek przyczynowy”, jak przyjął Sąd drugiej instancji, co znajduje potwierdzenie w ugruntowanym stanowisku doktryny oraz judykatury zgodnie z którym: *Niewątpliwie odpowiedzialność za zaistniały wypadek rodzi naruszenie zasady bezpieczeństwa w ruchu, pozostające w bezpośrednim związku przyczynowym ze skutkiem, a wyłącza - brak takiego związku.* Jeśli chodzi o pośrednią przyczynę, to nie wystarcza ono do przypisania sprawstwa wypadku, w konsekwencji czego Sąd dokonał nieprawidłowej wykładni i niezasadnie przypisał M. Ś. winę w zakresie zarzucanego czynu, w szczególności że prezentowany jest pogląd Sądu Najwyższego zgodnie z którym: *„Właściciel pojazdu mechanicznego był sprawcą pośrednim zaistniałego wypadku drogowego, co wyraziło się tym, że dopuścił znajdującą się w stanie nietrzeźwości osobę do prowadzenia tego pojazdu na drodze publicznej. Tym swoim zachowaniem właściciel pojazdu popełnił wykroczenie z art. 96 par. 1 pkt 3 KW, a nie przestępstwo z art. 145 par. 1 KK69, jak to za aktem oskarżenia błędnie przyjął Sąd Rejonowy. To stanowisko Sądu Rejonowego byłoby poprawne, gdyby na gruncie KK z 1969 r. znane było pojęcie sprawstwa pośredniego. Tymczasem tak nie jest, co zgodnie stwierdzają przedstawiciele nauki i przyjmuje orzecznictwo Sądu Najwyższego.”.* (Wyrok Sądu Najwyższego - Izba Karna, z dnia 4 lutego 1992 r., II KRN 451/91; OSP 1995 nr 11, poz. 221).”

Obrońca M. Ś. wniósł o zmianę wyroku w zaskarżonej części co do istoty i uniewinnienie M. Ś., a ewentualnie o uchylenie wyroku odpowiednio w zaskarżonej części i przekazanie sprawy właściwemu sądowi do ponownego rozpoznania.

W odpowiedziach na kasacje Prokurator Rejonowy w Suwałkach wniósł o ich oddalenie jako oczywiście bezzasadnych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacje okazały się zasadne o tyle, że doprowadziły do uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi Okręgowemu w Suwałkach do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym. Powody uchylenia wyroku miały wyłącznie procesowy charakter i nie oznaczają, że zaskarżone orzeczenie i utrzymane nim w części orzeczenie sądu pierwszej instancji są nietrafne. Powodem uchylenia wyroku jest niedotrzymanie przez Sąd Okręgowy standardów kontroli odwoławczej określonych w art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k.

Na wstępie podkreślić należy, że podstawowym zagadnieniem dowodowym w tej sprawie jest ustalenie, który ze skazanych kierował samochodem w chwili wypadku. Wokół tego zagadnienia koncentrowały się zarzuty apelacji obu obrońców i analizie dowodów pod tym kątem poświęcił wiele uwagi Sąd pierwszej instancji. Wobec braku bezpośrednich świadków zdarzenia kluczowymi dowodami dla Sądu Rejonowego były ślady biologiczne na poduszkach powietrznych pojazdu i fakt wysyłania przez M. Ś. wiadomości sms kilka minut przed wypadkiem, co zdaniem Sądu wykluczało jednoczesne kierowanie samochodem, gdy weźmie się pod uwagę stan nietrzeźwości tego skazanego. W przedmiotowej sprawie podjęto różnego rodzaju próby zweryfikowania wiarygodności wyjaśnień M. Ś., który twierdził, że samochód prowadził S. N. W toku postępowania przeprowadzono dowody z opinii biegłych różnych specjalności. Obrońca S. N. przedłożył ponadto tzw. opinie prywatne.

W sytuacji, w której obaj oskarżeni i ich obrońcy przedstawiali wykluczające się wersje przebiegu zdarzenia co do tego, który z nich kierował samochodem B. w chwili zjechania z drogi, uderzenia w drzewo i przewrócenia pojazdu na dach, kontrola odwoławcza zaskarżonego apelacjami wyroku Sądu Rejonowego w Suwałkach powinna być szczególnie wnikliwa i staranna. Wobec sformułowania przez obu obrońców licznych zarzutów apelacyjnych (a także wniosków dowodowych) konieczne było wyczerpujące ustosunkowanie się do nich, co znaleźć

powinno swoje odbicie w treści uzasadnienia zaskarżonego kasacjami wyroku. W przeciwnym razie trudno obalić przypuszczenie, że część zarzutów apelacyjnych nie stanowiła przedmiotu rozważań sądu odwoławczego.

Zgodnie z treścią art. 433 § 1 k.p.k. granice kontroli odwoławczej są wyznaczone przez zakres zaskarżenia orzeczenia (w całości lub określonej przez skarżącego części) oraz przez sformułowane w środku odwoławczym zarzuty, a wobec brzmienia art. 435 k.p.k., art. 439 § 1 k.p.k., art. 440 k.p.k. i art. 455 k.p.k. także w szerszym zakresie, przy czym w rozpoznawanej sprawie zastosowanie znajdować mógł tylko art. 440 k.p.k., to jest przepis, który nakazuje badanie sprawy pod kątem zaistnienia rażącej niesprawiedliwości w przypadku utrzymania zaskarżonego orzeczenia w mocy.

Przepis art. 433 § 2 k.p.k. nakazuje sądowi odwoławczemu rozważenie wszystkich zarzutów i wniosków wskazanych w środku odwoławczym. Rozważenie, o którym mowa w tym przepisie oznacza merytoryczną ocenę każdego z zarzutów w procesie zastanowienia się przez sąd drugiej instancji nad ich treścią. Z treścią art. 433 § 2 k.p.k. powiązać należy zobowiązanie zawarte w art. 457 § 3 k.p.k. Przepis ten nakłada na sąd odwoławczy sporządzający uzasadnienie wyroku obowiązek podania dlaczego zarzuty i wnioski apelacji sąd ten uznał za zasadne albo niezasadne. Realizacja tego obowiązku to jeden z elementów standardu rzetelnego procesu, strona tego procesu ma prawo do zapoznania się z argumentacją sądu odwoławczego, która świadczy o realizacji gwarancji strony do skorzystania z prawa do apelacji. Innymi słowy strona procesu, która z tego prawa skorzystała powinna po lekturze uzasadnienia sądu odwoławczego nabrać przekonania, że przedstawiona przez nią w środku odwoławczym argumentacja została kompletnie i starannie rozważona. Pominięcie przez sąd odwoławczy w swych rozważaniach zarzutu lub zarzutów zawartych w apelacji stanowi jedną z typowych podstaw zarzutów formułowanych w kasacjach stron i często takie właśnie pominięcie stanowi przesłankę uwzględnienia kasacji przez Sąd Najwyższy.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się ponadto, że ocena zarzutów apelacyjnych nie może sprowadzać się do ogólnikowych stwierdzeń, a powinna wskazywać konkretne argumenty i powody nieuwzględnienia albo

uwzględnienia zarzutu. Ocena każdego z zarzutów apelacji to zatem program minimum dla sądu apelacyjnego. Ocena ta powinna być nadto rzeczywista i rzetelna, nie może sprowadzać się do stereotypowych sformułowań i powinna znaleźć swój wyraz w uzasadnieniu orzeczenia sądu odwoławczego (zob. m. in. wyroki SN: z 11 stycznia 2012 r., III KK 192/11, OSNKW z 2012 r., nr 4, poz. 39; z 10 sierpnia 2011 r., III KK 436/10; z 5 kwietnia 2012 r., V KK 304/11; z 18 maja 2018 r., III KK 426/17).

W apelacjach obu obrońców oskarżonych w tej sprawie sformułowano zarzuty naruszenia art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k. Właśnie te zarzuty okazały się trafne i spowodowały konieczność powtórzenia kontroli odwoławczej. Sąd Okręgowy w Suwałkach nie odniósł się bowiem do podnoszonych w środkach odwoławczych konkretnych okoliczności faktycznych ujawnionych w tej nieprostej sprawie. W szczególności chodzi o ustaloną w oparciu o zeznania świadków A. i P. C. kolejność opuszczania samochodu przez oskarżonych bezpośrednio po zdarzeniu. Z ustaleń Sądu pierwszej instancji wynika, że jako pierwszy przez okno drzwi od strony kierowcy samochód opuścił M. Ś. a dopiero potem S. N., co zdaniem obrońcy tego drugiego świadczy o błędnych ustaleniach sądu *meriti* w tej sprawie co do tego kto kierował pojazdem w chwili zdarzenia. Oceny wymagało również to, która szyb w chwili zdarzenia była opuszczona, czy szyba ta została wybita i skąd na podłokietniku drzwi kierowcy znajdowały się ślady krwi M. Ś. oraz czy ślady te nie korelują z obrażeniami tego oskarżonego. Sąd odwoławczy nie odniósł się do zarzutu apelacji obrońcy S. N. związanego z błędnym w jego ocenie ustaleniem, że wysłanie przez M. Ś. o wiadomości sms do M. M. o godzinie 13.45 wyklucza możliwość prowadzenia przez niego samochodu, w sytuacji gdy ta właśnie okoliczność miała w ocenie sądu pierwszej instancji kluczowe znaczenie dla ustalenia osoby kierującej pojazdem w chwili zdarzenia.

Niewątpliwie obaj oskarżeni w tej sprawie mieli interes w zaprzeczaniu temu, że kierowali samochodem i wskazywaniu drugiego z nich jako kierowcy. W tym stanie rzeczy ograniczone znaczenia mają wyjaśnienia M. Ś. i należało szczególnie starannie rozważyć zarzuty obrońcy S. N., co się nie stało. Raz jeszcze przy tym podkreślić trzeba, że nie oznacza to automatycznej dyskwalifikacji prawidłowości zapadłego w sprawie wyroku.

Podczas ponownego rozpoznania sprawy Sąd odwoławczy rozważyć powinien, zgodnie z regułami wynikającymi z art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k. każdy z zarzutów apelacji i rzetelnie przedstawić tok swojego rozumowania w uzasadnieniu orzeczenia.

KR

[f.n]